

Informační zpráva za měsíc listopad 2019

Obsah zprávy

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 118/2019-169, ze dne 23.7.2019
Splnění závazku [str. 2]

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy [str. 2 až 5]

III. K některým vybraným otázkám

1) K otázce odpovědnosti realitních makléřů za pravdivost poskytovaných informací
..... [str. 5 až 7]

2) K otázce zákaznické kontraktace a komunikace v digitální době [str. 7 až 15]

IV. Články a názory

1) Dohoda o odpovědnosti za svěřené hodnoty ve světle aktuální judikatury [str. 15 až 17]

2) Zaměstnanecké benefity – tradice, trendy, nevyužívané benefity [str. 17 až 21]

V. Nové právní předpisy

Listopad 2019 (od částky 118 do 132 26.11. 2019)..... [str. 21 až 22]

I.

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 118/2019-169, ze dne 23.7.2019
Splnění závazku

II.

K judikatuře

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 118/2019-169, ze dne 23.7.2019
Splnění závazku

Skutková podstata souzené věci

Žalobkyně v postavení prodávající se po žalovaném v postavení kupujícího domáhala zaplacení 2 000 000,- Kč s příslušenstvím z titulu doplacení sjednané kupní ceny za prodané nemovitosti.

Okresní soud jako soud nalézací rozsudkem uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni požadovanou částku s úroky z prodlení a náklady řízení.

Krajský soud jako soud odvolací rozsudek soudu prvního stupně změnil pouze ve výroku o nákladech řízení tak, že žalobkyni se jejich náhrada nepřiznává, jinak jej potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Do rozhodnutí odvolacího soudu bylo podáno žalovaným jako dovolatelem dovolání.

Právní posouzení věci Nejvyšším soudem

Dovolatel vyjádřil názor, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, které v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Podle něho se jednalo o otázky:

1) zda je předpokladem k tomu, aby prodávající žalobkyně, jež se kupujícímu žalovanému smluvně zavázala zajistit ve stanoveném termínu zrušení chráněného ložiskového území nacházejícího se na části předmětu koupě, skutečnost, že tato prodávající musí nutně být účastnicí správního řízení o zrušení tohoto chráněného ložiskového území,

2) zda postačí ke splnění smluvní povinnosti prodávající, jež se kupujícímu smluvně zavázala

zajistit ve stanoveném termínu zrušení chráněného ložiskového území, že iniciuje správní řízení o zrušení chráněného ložiskového území podáním podnětu či žádosti k příslušnému správnímu orgánu, jehož výsledkem bude vydání pravomocného rozhodnutí, kterým se ruší dotčené chráněné ložiskové území,

3) zda je ujednání v kupní smlouvě, podle něhož se smluvní strany dohodly, že v případě, že nebude podmínka smlouvy spočívající v povinnosti prodávající zajistit ve stanoveném termínu zrušení chráněného ložiskového území dodržena, nebude kupující povinen uhradit prodávající třetí splátku kupní ceny, podmínkou nemožnou ve smyslu *§ 36 zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník*, ve znění účinném do 31. 12. 2013, a

4) zda vylučují ustanovení § 17 odst. 1, 2, 3 a 7 zákona č. 44/1988 Sb., horní zákon, aby účastníkem řízení o zrušení chráněného ložiskového území byl rovněž (bývalý) vlastník dotčeného pozemku, jež má právní zájem na výsledku rozhodnutí správního orgánu.

Pokud jde o otázku ad 3) žalovaný nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že účastníky sjednaná podmínka, na kterou je vázán zánik práva prodávajícího na doplacení kupní ceny, je podmínkou nemožnou, a proto se k ní nepřihlíží. Jestliže se žalobkyně zavázala ve sjednaném termínu zajistit zrušení chráněného ložiskového území, bylo pouze na ní, jaké prostředky ke splnění této povinnosti zvolí. Pokud by nebyla pasivní a včas podala žádost o zrušení chráněného ložiskového území, čímž by se stala účastníkem řízení o zrušení chráněného ložiskového území, dostala by své smluvní povinnosti.

Dovolací soud konstatoval, že spojuje-li dovolatel přípustnost dovolání s tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, musí jít o takové otázky, na nichž byl výrok rozhodnutí odvolacího soudu z hlediska právního posouzení skutečně založen; není-li tomu tak, dovolání pro jejich řešení nemůže být přípustné. Takovými nejsou v posuzovaném případě otázky, které žalovaný formuloval v bodech 1), 2) a 4) svého dovolání.

Odvolací soud - vychází ze zjištění, že v kupní smlouvě bylo sjednáno, že žalobkyně zajistí zrušení chráněného ložiskového území - uzavřel, že tuto smluvní povinnost žalobkyně objektivně nemohla splnit, neboť o zrušení chráněného ložiskového území rozhoduje podle horního zákona příslušný státní orgán, a to bez ingerence vlastníků nebo uživatelů dotčených pozemků; připomněl přitom, že účastníci řízení nebyli a nemohli být ani navrhovateli zrušení chráněného ložiskového území. Zodpovězení otázek ad 1), 2) a 4) předkládaných k dovolacímu přezkumu je bez významu, neboť žalobkyně se smluvně nezavázala iniciovat správní řízení o zrušení chráněného ložiskového území podáním podnětu či žádosti k příslušnému správnímu orgánu a z hlediska splnění smluvní povinnosti zajistit zrušení chráněného ložiskového území je irrelevantní, zda mohla být účastníkem správního řízení, zda to nevylučují ustanovení horního zákona.

Otázku (dovolateltem označenou jako ad 3), **zda jde o podmínku nemožnou, bylo-li ve smlouvě sjednáno, že povinnost kupujícího (žalovaného) doplatit kupní cenu (tj. uhradit třetí splátku kupní ceny) zanikne, nezajistí-li prodávající (žalobkyně) zrušení chráněného ložiskového území nacházejícího se na některých předmětných nemovitostech (tj. nesplní-li tuto smluvní povinnost).** Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud neřešil, a pro její řešení je tudíž dovolání přípustné.

Podle *§ 35 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 2013* je třeba vykládat právní úkony vyjádřené slovy nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Citované ustanovení předpokládá, že o obsahu právního úkonu může vzniknout pochybnost, a pro ten případ formuluje pravidla, která ukládají soudy, aby tyto pochybnosti odstranil výkladem. Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u osob, které nejsou účastníky daného smluvního vztahu. Podle ustálené judikatury soudů výklad právního úkonu může směřovat jen k objasnění toho, co v něm bylo projevováno a vůle jednatelce se při výkladu právního úkonu vyjádřeného slovy uplatní, jen není-li v rozporu s jazykovým projevem; tato pravidla se použijí i při výkladu písemného právního úkonu. Formulace, že „Prodávající a kupující se dohodli, že prodávající zajistí zrušení chráněného ložiskového území“, je z hlediska jazykového vyjádření jasná a srozumitelná a nemůže na ni nic změnit ani logický či systematický výklad. Bylo-li v posuzovaném případě k popisu smluvní povinnosti prodávajícího (žalobkyně) užito pojmu „zajistit“, jehož synonymem je např. pojem „obstarat“ nebo „zabezpečit“, nelze pomocí výkladu právního úkonu podle *§ 35 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 2013* zaměnit popsanou smluvní povinnost za jinou (za povinnost iniciovat, navrhnout), od smluvené povinnosti odlišnou. Interpretace obsahu právního úkonu soudem totiž nemůže nahrazovat či měnit již učiněné projevy vůle; použití zákonných výkladových pravidel směřuje pouze k tomu, aby obsah právního úkonu vyjádřeného slovy byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době jejich smluvního ujednání.

Podle *§ 17 horního zákona* chráněné ložiskové území stanoví ministerstvo životního prostředí rozhodnutím vydaným v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky, obvodním báňským úřadem a po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem. (odst. 1). Řízení o stanovení chráněného ložiskového území se zahájí na návrh organizace nebo z podnětu orgánu státní správy. Účastníkem řízení o stanovení chráněného ložiskového území je pouze navrhovatel.

Také toto ministerstvo životního prostředí České republiky po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti zruší chráněné ložiskové území, jestliže pominuly důvody ochrany vyhledávaného ložiska.

Z toho plyne, že odvolací soud v posuzovaném případě nepochybil, dovodil-li, že závazek zajistit zrušení chráněného ložiskového území nemohla žalobkyně objektivně splnit.

Zavázala-li se tedy žalobkyně k něčemu, co objektivně nemohla splnit, a smluvní strany splnění tohoto závazku učinily podmínkou vzniku povinnosti kupujícího (žalovaného) zaplatit poslední splátku sjednané kupní ceny, jednalo se o podmínku nemožnou, k níž se ve smyslu ustanovení *§ 36 odst. 1 věty druhé obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 2013* nepřihlíží. Žalovanému proto vznikla povinnost doplatit sjednanou kupní cenu (tj. uhradit její třetí, poslední splátku) bezpodmínečně.

Lze uzavřít, že obстоjí závěr odvolacího soudu dovozující, že podmínka zajistit zrušení chráněného ložiskového území, na jejíž splnění byla vázána povinnost žalovaného doplatit kupní cenu, je nemožná, a proto se k ní nepřihlíží. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci tak nebyl uplatněn důvodně. Nedůvodné dovolání dovolací soud zamítl.

Právní věta: *Zaváže-li se fyzická osoba k něčemu, co patří do pravomoci státního orgánu (co může/smí pouze státní orgán), jde o závazek nesplnitelný. Bylo-li sjednáno, že splnění „nesplnitelné“ povinnosti jedné smluvní strany je podmínkou pro vznik povinnosti druhé smluvní strany, taková podmínka je nemožná.*

Celý text judikátu lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/splneni-zavazku-110235.html>
(náhled 24.11. 2019)

III.

K některým vybraným otázkám

1) K otázce odpovědnosti realitních makléřů za pravdivost poskytovaných informací

Dlouhodobě zaznamenáváme volání po větší regulaci a profesionalizaci služeb realitních makléřů. Jedná se o reakci na často nekvalitní služby, kdy realitní zprostředkovatelé často sehrávali (a sehrávají) úlohu pouhého průvodce po nemovitosti, kterou nabízí k prodeji, bez větší přidané hodnoty. *Rozsudek Krajského soudu v Brně* ze dne 1. 2. 2019, č.j. *62 A 164/2017-49* definoval, jakou míru profesionality lze ze strany klientů - spotřebitelů očekávat od realitních makléřů jako poskytovatelů služeb.

Skutkově se případ týkal prodeje bytu v Brně, kdy realitní kancelář ve své nabídce uvedla výměru bytu 82m², přičemž tento údaj obdržela od prodávajícího a dále jej nijak neověřovala. Po zrealizovaném prodeji vyšlo najevo, že skutečná výměry činí pouze 75m², rozdíl tedy činil přibližně 10%. Za takto nepravdivě uvedené informace udělila Česká obchodní inspekce dané realitní kanceláři pokutu za porušení zákazu používání nekalých obchodních praktik dle ustan.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

§ 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, proti které následně realitní kancelář brojila správní žalobou. Realitní kancelář se mimo jiné hájila tím, že kupující měl možnost si skutečnou výměru bytu ověřit (v dobách největší realitní poptávky se byty prodávaly investorům i bez prohlídky).

Krajský soud v Brně svoji argumentaci opřel především o znění zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a směrnice *Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu*. Lze však vycházet také z ustan. *§ 5 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*, podle kterého: „Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“. Otázkou tedy je, jaké odborné znalosti lze s profesí realitního makléře spojovat a které již nikoliv. Podstatný závěr Krajského soudu v Brně zní takto: „Realitní makléř obecně nemůže být považován toliko za správce databáze o dostupných nemovitostech, jejíž existence a aktualizace umožňuje nemovitosti komfortně pořizovat, nýbrž za vskutku profesionálního, a tedy důvěryhodného, partnera při pořizování nemovitostí (§ 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele). Důsledkem chápání postavení realitního makléře coby profesionála v právě uvedeném smyslu je nutně i předpoklad důvěry ve veškeré informace, které při obchodování s nemovitostmi sděluje. Realitní makléř tudíž odpovídá za správnost těchto informací.“.

Krajský soud v Brně tedy vyslovil na první pohled banální definici rozsahu odborného výkonu povolání realitního makléře – **podávat pravdivé informace o prodávané nemovité věci**.

Z předmětného rozhodnutí Krajského soudu není patrný soukroměprávní rozměr případu, tedy zda nový vlastník bytu uplatnil vůči realitní kanceláři nárok na náhradu škody v podobě rozdílu mezi obvyklou kupní cenou za chybějících 7m². Odhadem se mohlo jednat o rozdíl na kupní ceně v řádu stovek tisíc korun.

K odpovědnosti realitní kanceláře se vyjádřil i Krajský soud v Českých Budějovicích. Zde dokonce porovnával vedle sebe úlohu advokáta a realitní kanceláře v procesu převodu nemovité věci. V předmětném případě nejprve advokátka sepsala neplatnou nabídku na využití předkupního práva (neplatnost byla konstatována z důvodu neurčitosti). Následně došlo k realizaci převodu předmětné nemovité věci třetí osobě, již bez účasti advokátky, zato za participace realitní kanceláře. Kupní smlouva byla prohlášena za neplatnou, přičemž odpovědnost nesla realitní kancelář.

Z rozhodnutí *Krajského soudu v Českých Budějovicích* ze dne 10. 3. 2016 č. j. 8 Co 2179/2015-417: „Sepsáním vadné nabídky žalovaná sice porušila svou povinnost vyplývající z ustanovení § 16 zákona o advokacii, avšak shodně se soudem prvního stupně odvolací soud uzavřel, že toto její pochybení není v příčinné souvislosti se škodou uplatněnou žalobci. Roz-

hodující je, že k porušení předkupního práva ostatních spoluvlastníků došlo nikoli sepsáním neplatné nabídky, ale až uzavřením kupní smlouvy, tedy již bez účasti žalované, která se vlastního projednání a uzavření kupní smlouvy neúčastnila. Je odpovědností realitní kanceláře, která v rámci poskytovaných služeb připravovala kupní smlouvu, že převod vlastnického práva podle smlouvy bude platný a způsobilý přivodit zamýšlené následky.“

Ve světle shora uvedeného rozhodnutí Krajského soudu v Brně bychom mohli konstatovat, že realitní kancelář má zkoumat nejen informace od vlastníků nemovitých věcí, ale také předchozí právní jednání spojená s nemovitou věcí.

Pro úplnost lze dodat, že na rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích navazuje *Usnesení Nejvyššího soudu ČR* - senátu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. *25 Cdo 3390/2016*, které se však věnuje primárně odpovědnosti advokátky a příčinné souvislosti se vzniklou škodou. V meritu toto usnesení Nejvyššího soudu ČR potvrzuje správnost závěrů Krajského soudu v Českých Budějovicích.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-odpovednosti-realitnich-makleru-za-pravdivost-poskytovanych-informaci-110255.html> (náhled 24.11. 2019)

2) K otázce zákaznické kontraktace a komunikace v digitální době

Při uzavírání smluv v běžném životě se čím dál častěji setkáváme s tím, že nepodepisujeme papírové smlouvy a komunikujeme elektronicky. V bankách, pojišťovnách, u mobilních operátorů se zcela běžně uzavírají smlouvy a podepisují související dokumenty v elektronické podobě. Nabízí se otázka, **zda nám právo poskytuje dostatečnou jistotu i v elektronickém světě? Kde jsou elektronické dokumenty uloženy? Neztratí se? Jak se k nim může spotřebitel dostat?**

Dříve musela být zákaznická dokumentace sepsána na papíře. Nyní se využívá elektronická forma. Trend elektronické komunikace se zákazníkem je v poslední době velmi zřetelný a stává se dobrou obchodní praxí. Zákazníci si postupně zvykají. Někteří dokonce vyžadují pouze elektronickou formu komunikace a chtějí i uzavírat smlouvy elektronicky. Právo jen těžko může bránit obchodní praxi, pro kterou elektronická forma komunikace představuje urychlení komunikace a snížení nákladů.

Můžeme se ale ptát, jak je elektronická forma komunikace a uzavírání smluv se zákazníkem regulována? Požadavky na uzavírání smluv se zákazníkem a komunikaci s ním stanovují především **odvětvové právní předpisy**. Ty upravují i pravidla elektronické komunikace se zákazníkem. Tato pravidla se zprvu vyskytovala jen v tradičně silně regulovaných odvětvích, ja-

ko je bankovníctví, finanční a platební služby, pojišťovnictví anebo kapitálové trhy, později se stala součástí ochrany spotřebitele a nově se dostávají do nově regulovaných oblastí (např. digitální služby na internetu).

Hlavním smyslem právních úprav regulujících uzavírání smluv a poskytování informací je zakotvení určité úrovně ochrany zákazníků a spotřebitelů. Součástí těchto pravidel je i stanovení předepsané formy právního jednání pro určité druhy hmotněprávních právních jednání ať již dvojstranných jednání (smlouvy) anebo jednostranných (odstoupení od smlouvy, výpověď smlouvy).

Nadto se podnikatelům a obchodníkům v těchto oborech předepisují i závazné způsoby pro předávání informací zákazníkům, poskytnutí smlouvy uzavřené se zákazníkem nebo pro uskutečnění jednostranného právního jednání. Některé odvětvové právní úpravy zároveň rozlišují dvojí způsob předávání informací zákazníkům a uživatelům služeb – poskytnutí a zpřístupnění. Zatímco zpřístupnění informací spočívá v tom, že zákazník musí učinit určité aktivní kroky, aby informace získal, v případě požadavku na poskytnutí informací je kladen důraz na aktivní jednání obchodníka, který tak musí činit prostřednictvím trvalého nosiče dat a informovat zákazníka o existenci a dostupnosti takového sdělení.

Trvalý nosič dat

Ústředním pojmem všech dílčích právních regulací, který postupně nabývá na významu, je tzv. **trvalý nosič dat** (anglicky: *durable medium*, německy: *dauerhafter Datenträger*). Trvalý nosič dat je právní termín, jehož smyslem je obsáhnout a vystihnout všechny možné a v dané době dostupné technické způsoby pro elektronické uchovávání a zprostředkování informací a dat ve vztahu k zákazníkům nebo spotřebitelům.

Komunikace a kontraktace prostřednictvím trvalého nosiče dat je v právních předpisech zpravidla stanovena jako alternativní způsob ke klasickému využití papírového nosiče. **Právo s papírem stále počítá jako základním médiem** pro uzavírání smluv a plnění informačních povinností vůči zákazníkům a spotřebitelům. Pro některá zvláště významná právní jednání proto zůstává uzavření smlouvy v listinné podobě jako jedinou přípustnou formou.

V procesu kontraktace dochází k využití trvalého nosiče dat obvykle ve fázi odevzdání projevu vůle jednající osoby. V případě papírového nosiče se projev vůle omezuje na písemnou formu. Výhodou trvalého nosiče dat je jeho variabilita. Může totiž představovat **jakékoli médium**, které má schopnost zachytit a uchovat v nezměněné podobě projev vůle jednající osoby a to v jakékoli formě. Projev vůle může být učiněn v písemné formě nebo v ústní formě (např. formou nahrávky telefonátu nebo videa) anebo i čistě elektronicky (např. záznam kliknutí myší).

Evropské předpisy taktéž příkladmo vypočítávají představitelné druhy médií, které lze považovat za trvalé nosiče dat. Kromě papíru to jsou zařízení USB, CD-ROMy, DVD, paměťové karty nebo pevné disky počítačů a elektronická pošta ¹⁾. Mohou to být i výpisy vytištěné z terminálu pro tisk výpisů z účtu nebo internetové stránky, jsou-li tyto stránky přístupné pro budoucí využití a po dostatečně dlouhou dobu přiměřenou účelu přístupu k informacím a umožňují-li kopírování uložených informací v nezměněném formátu ²⁾. Nevylučuje se využití ani jiných médií, jsou-li splněny stanovené podmínky z hlediska jednotlivých předepsaných definičních znaků. Postupem doby se nejvíce využívají **internetové zákaznické portály**, kde jsou uložena všechna data zákazníka a zákazník k nim má zřízen přístup.

Evropská legislativa nestanoví jednotný právní rámec ani jednotnou právní definici trvalého nosiče dat. V evropských právních předpisech můžeme nalézt řadu podobných definic trvalého nosiče dat:

- čl. 2 odst. 10 směrnice č. 2011/83/ES o právech spotřebitelů: „*jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli nebo obchodníkovi ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu*“ ³⁾ ;
- čl. 2 odst. 13 marketplace nařízení: „*jakýkoli nástroj, který umožňuje podnikatelským uživatelům ukládat informace určené jim osobně způsobem vhodným pro jejich budoucí použití a po dobu přiměřenou jejich účelu a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu*“ ³⁾ ;
- čl. 4 bod 62 směrnice MIFID II: „*jakýkoli nástroj, který umožňuje zákazníkovi uchovávat informace určené jemu osobně tak, že k nim může mít v budoucnu přístup, a to po dobu odpovídající účelu daných informací a umožňuje nepozměněné zobrazení uchovávaných informací*“ ⁴⁾ ;
- Čl. 4 bod 35 směrnice PSD2, která nahradila dříve užívaný termín trvalé médium termínem trvalý nosič dat, kterým je: „*nástroj, který uživateli platebních služeb umožňuje ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí využití po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje kopírování uložených informací beze změny*“ ⁵⁾ ;
- Čl. 5 odst. 1 písm. m) směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru: „*každý nástroj, který umožňuje spotřebiteli ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu*.“ ⁶⁾ .

Definice trvalého nosiče dat s totožnými znaky byla zakotvena i do českého právního řádu. Můžeme se s ní setkat v **§ 3 odst. 2 písm. k) zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru**,

který tento pojem definuje jako *jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě*. Prakticky stejně je definice trvalého nosiče dat uvedena i v § 2 odst. 3 písm. h) zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku ⁷⁾.

V české kotlině měla právní definice trvalého nosiče svůj historický vývoj. Tento pojem se sem poprvé dostal již v roce 2006 při včlenění právní úpravy smluv o finančních službách uzavíraných na dálku, a to ve starém občanském zákoníku (*zákon č. 40/1964 Sb.*). Ten v § 54a odst. 4 písm. b) trvalým nosičem dat rozuměl *jakýkoli předmět, který umožňuje spotřebiteli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě* ⁸⁾. Následně byl ve stejném znění přesunut do zákona č. 284/2009 Sb. o platebním styku, jenž byl později nahrazen novějším zákonem č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

Právní definicí trvalého nosiče dat zakotvují i blízké právní řády. V Německu ji najdeme v ustanovení o textové formě právního jednání. Podle § 126b německého občanského zákoníku (BGB) se za trvalý datový nosič považuje *každé médium, které umožňuje příjemci uchování nebo uložení projevu na nosiči, který je určený jemu osobně a bude mu dostupný pro daný účel po přiměřenou dobu a umožňuje reprodukci v nezměněné podobě*. Do německého občanského zákoníku se dostala v souvislosti se zavedením tzv. textové formy právního jednání, která umožňuje zachycení právního jednání bez nutnosti podpisu jednající osoby. Začlenění obdobné právní úpravy se chystá i do českého občanského zákoníku v souvislosti s nutností implementovat směrnici o digitálním obsahu ⁹⁾ a směrnici o prodeji zboží ¹⁰⁾. Návrh příslušné novely občanského zákoníku je zatím v meziresortním připomínkovém řízení ¹¹⁾.

Definiční znaky trvalého nosiče dat

Ze současných právních definic trvalého nosiče dat plynou určité charakteristické znaky, které musí být splněny, aby prostřednictvím trvalého nosiče mohla probíhat právem kvalifikovaná komunikace. Takové médium musí splňovat **tři definiční znaky a ty musí být splněny kumulativně**:

- **Přístupnost (dostupnost) dat zákazníkovi**

Zákazník musí mít neomezený přístup k datům uchovávaným na trvalém nosiči. Přístup k datům nesmí být nad míru zatěžující co do času anebo technického provedení. Data na trvalém nosiči musí být trvale dostupná. Nesmí být znemožněno opakované vyhledání, zobrazení, uchování informací ze strany zákazníka. Zejména musí umožňovat stažení a uložení informací do počítače zákazníka anebo kopírování všech anebo jen některých informací.

Za přístup k datům na trvalém nosiči dat není možné vybírat úplatu. Vybírání jakékoli úplaty by bylo překážkou, která by omezovala zákazníky v opakovaném využívání tohoto média.

- **Neměnnost dat**

Data uložená na trvalém nosiči **je nepřipustné jednostranně měnit**. Nemožnost měnit data je základní požadavek pro zachování právní jistoty. Pokud médium umožňuje změnu dat, pak musí být o změně učiněn záznam splňující sám o sobě požadavek na trvalý nosič dat a na trvalém nosiči dat musí být uložena původní a změněná verze.

- **Přiměřená doba**

Data musí být uložena na trvalém nosiči po přiměřenou dobu odpovídající danému účelu. Po tuto dobu by měla být **zaručena neodstranitelnost dat**. **Přiměřenou dobou** se rozumí zejména **doba trvání předmětného právního vztahu mezi zákazníkem a poskytovatelem finančních služeb a následně po ukončení smluvního vztahu doba, ve které může zákazník uplatňovat svá práva z něj plynoucí**, tedy **minimálně po dobu promlčení práv zákazníka**.

Výkladem pojmu trvalý nosič dat se v minulosti zabýval *Soudní dvůr Evropské unie*. Za klíčové rozhodnutí lze považovat *rozsudek C-375/15* ve věci rakouské banky BAWAG a spolku na ochranu spotřebitelských informací ¹²⁾, který se výkladem tohoto pojmu zabýval v oblasti regulace platebních služeb podle směrnice 2007/64. Ve svém rozhodnutí zodpověděl předběžnou otázku, zda změny informací a podmínek platební služby, jakož i změny rámcové smlouvy, sdělené poskytovatelem platebních služeb uživateli uvedených služeb prostřednictvím schránky elektronické pošty (emailu) začleněné do internetových stránek online bankovníctví lze považovat za poskytnuté na trvanlivém médiu. Soud dospěl k závěru, že musí být splněny dvě podmínky:

- internetové stránky dotčenému uživateli umožňují ukládat **informace určené jemu osobně**, a to způsobem vhodným pro přístup k nim a jejich kopírování beze změny, po přiměřenou dobu, aniž je možná jakákoli jednostranná změna jejich obsahu ze strany uvedeného poskytovatele či jiného profesionála, a
- pokud uživatel platebních služeb musí kontrolovat uvedené internetové stránky, aby se o uvedených informacích dozvěděl, **poskytovatel** zároveň se zasláním uvedených informací **aktivně oznámí** uživateli existenci a dostupnost uvedených informací na uvedených internetových stránkách.

Tím byla zodpovězena otázka, jak mají být fungovat internetové stránky on-line bankovníctví, pokud mají zákazníkovi sloužit jako právem kvalifikované médium pro komunikaci mezi bankou a klientem.

Soudní dvůr přitom vycházel i z několika svých předešlých rozhodnutí, v nichž rovněž řešil výklad pojmu trvalý nosič. V *rozsudku C-42/15* mimo jiné posuzoval, jak se mají vykládat pojmy „na papíře“ a „jiném trvalém nosiči“ uvedené v *čl. 10 odst. 1 směrnice 2008/48 o*

Asociace občanských poraden, z.s.

Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3

IČO 65998642

Tel: 284 019 220

Email: aop@obcanskeporadny.cz

www.obcanskeporadny.cz

smlouvách o spotřebitelském úvěru - zda zahrnují text dokumentu (úvěrové smlouvy) podepsaného smluvními stranami, nebo i jakýkoli jiný dokument, který je podle vnitrostátního práva součástí smlouvy a není podepsán. Soud dospěl k výkladu, že úvěrová smlouva nemusí být vypracována v jednom dokumentu, nicméně všechny údaje požadované směrnicí musí být uvedeny na papíře nebo na jiném trvalém nosiči ¹³⁾. Ve starším rozhodnutí (*rozsudku C-49/11*) pak vyložil dříve používaný pojem „stálý komunikační prostředek“, který musí spotřebiteli obdobně jako papírový nosič zaručit, že bude mít k dispozici informace uvedené v tomto ustanovení, aby mohl případně uplatnit svá práva ¹⁴⁾.

Důsledky nedodržení předepsaného způsobu

Nedodržení předepsaného způsobu komunikace prostřednictvím trvalého nosiče dat má negativní (sankční) právní následky. Tyto sankční následky na poskytování informací a smluv nejsou stanoveny obecně. Vyplývají z jednotlivých právních předpisů upravující danou oblast.

Sankce se liší podle obsahu komunikace, která se má prostřednictvím trvalého nosiče dat uskutečňovat. Nejsou-li poskytnuty předepsané informace zákazníkovi na trvalém nosiči dat, není splněna zákonná informační povinnost. To má relevanci zejména ve spotřebitelských vztazích a může to mít řadu sekundárních následků jako je prodloužení lhůty k odstoupení od smlouvy, nezávaznost ujednání pro spotřebitele, právo na náhradu újmu či neplatnost celé smlouvy. Můžeme se setkat i se zvláštními sankcemi, např. zákon o spotřebitelském úvěru stanoví hmotněprávní sankci, pokud spotřebiteli není poskytnuta informace o zápůjční úrokové sazbě, roční sazbě nákladů a celkové částce k úhradě v listinné podobě nebo jiném trvalém nosiči, uplatní se zápůjční úroková sazba zveřejněná Českou národní bankou a k ujednáním o jiných plateb ve smlouvě se nepřihlíží ¹⁵⁾.

Jiným typem prohřešku je nedodržení požadavků charakterizujících trvalý nosič dat. Médium, které nezaručuje neměnnost dat, anebo data nejsou zákazníkovi trvale přístupná, příp. zákazník musí za přístup datům platit, nesplňuje definici trvalého nosiče dat. Pro podnikatele využívající takové médium to může znamenat porušení povinností, které mu pro dané odvětví stanoví zákon a vystavuje se sankcím v podobě peněžitých pokut nebo jiných správních trestů. Například České národní banka při své dohledové činnosti shledala za přestupek, když regulovaný subjekt zveřejňoval informace pro své uživatele na internetových stránkách, které nesplňovaly znaky trvalého nosiče dat, neboť internetová stránka nebyla pod kontrolou toho, kdo ji zobrazuje, respektive z ní získává informace (uživatel), ale regulovaného subjektu, který internetové stránky zveřejňoval a mohl tak zasahovat do jejich obsahu a tento kdykoliv měnit nebo zrušit ¹⁶⁾.

Závěr

Nové technologie dávají nové možnosti i v právu. Právo se pomalu přizpůsobuje. To pozor-

jeme i v oblasti práva, které stanoví nová pravidla umožňující elektronickou komunikaci a kontraktaci se zákazníkem prostřednictvím moderních médií. V právu se tato oblast označuje jako ochrana spotřebitele. Uvedená pravidla se však neomezují jen na spotřebitele, ale často se vztahují i zákazníci v jakémkoli postavení.

Za několik posledních několik let se v evropském právu rozvinul koncept tzv. trvalého nosiče dat, který postihuje všechny možné a v dané době dostupné technické způsoby pro elektronické uchovávání a zprostředkování informací a dat. Institut trvalého nosiče dat je charakterizován určitými základními znaky – přístupnost dat, neměnnost dat a přiměřená data. Právo nepředepisuje druh technologie, která se má používat. Koncept trvalého nosiče dat je technologicky neutrální. Technologická neutralita umožňuje variabilitu ve využití technologií a další postupný vývoj technologií bez nutnosti měnit legislativu. Vedle papíru jako tradičního nosiče informací používaného po staletí pro uzavírání smluv a veškerá jiná právní jednání, se nám tak otevírá obrovské množství způsobů, jak můžeme právně závazně kontrahovat a komunikovat. Důležité ovšem vždy bude, aby zvolená technologie byla bezpečná, aby zaručovala bezpečné předávání informací a dat a byla v maximální možné míře ochráněna proti zneužití.

¹⁾ Recital 23 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

²⁾ Recital 57 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1150 ze dne 20. června 2019 o podpoře spravedlnosti a transparentnosti pro podnikatelské uživatele online zprostředkovatelských služeb.

⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU.

⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS.

⁷⁾ Podle § 2 odst. 3 písm. h) zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku je *trvalým nosičem dat jakýkoli nástroj, který umožňuje uživateli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě.*

⁸⁾ Do české právní úpravy se dostal z evropské legislativy, konkrétně ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/65/ES o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku. Tato směrnice hovořila o tzv. „trvanlivém médiu“, a definovala jej jako každý nástroj, který umožňuje spotřebiteli ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí využití, po dobu přiměřenou pro jejich účel a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu.

⁹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb.

¹⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES.

¹¹⁾ Návrh je k dispozici >>> zde
(<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBFGCDCT>).

¹²⁾ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2017 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Oberster Gerichtshof - Rakousko) – BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG v. Verein für Konsumenteninformation.

¹³⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2016 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU - Okresní soud v Dunajské Středě, Slovensko) ze dne 19. prosince 2014, v řízení Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláře Bíróové.

¹⁴⁾ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 5. července 2012 žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht Wien (Rakousko) ze dne 26. ledna 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 3. února 2011, v řízení Content Services Ltd proti Bundesarbeitskammer. Soud zde konstatoval, že obchodní počínání, které spočívá ve zpřístupnění informací uvedených v tomto ustanovení pouze prostřednictvím hypertextového odkazu na internetové stránky dotyčného podniku, nesplňuje požadavky stanovené v uvedeném ustanovení, neboť tyto informace nejsou ani tímto podnikem „poskytnuty“, ani spotřebitelem „obdrženy“ ve smyslu téhož ustanovení, a že takové internetové stránky, jako jsou stránky dotčené v původním řízení, nelze považovat za „stálý komunikační prostředek“ ve smyslu uvedeného čl. 5 odst. 1.

¹⁵⁾ § 110 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.

¹⁶⁾ Viz rozhodnutí ČNB ze dne 7.2.2019; k dispozici >>> zde
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2018_00238_CNB_573.pdf

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaznicka-kontraktace-a-komunikace-v-digitalni-dobe-110262.html> (náhled 24.11. 2019)

IV.

Články a názory

1) Dohoda o odpovědnosti za svěřené hodnoty ve světle aktuální judikatury

Právní úpravu dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování (dohody o odpovědnosti za svěřené hodnoty) nalezneme v *§ 252 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce*, v platném znění (dále jen „ZP“). Jedná se o dvoustranné pracovněprávní jednání, kterým se zakládá případná odpovědnost zaměstnance ve vztahu k tzv. svěřeným hodnotám. Za svěřené hodnoty zákon považuje hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu a jiné hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu, s nimiž má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny.

Uzavřením dohody o odpovědnosti za svěřené hodnoty vzniká zaměstnanci povinnost nahradit zaměstnavateli případný schodek vzniklý na svěřených hodnotách. Předpokladem odpovědnosti zaměstnance je tedy uzavření dohody o odpovědnosti za svěřené hodnoty, vznik schodku na svěřených hodnotách a existence zavinění. Výhodou z hlediska zaměstnavatele je skutečnost, že při uzavření dohody není zaměstnavatel povinen v případě schodku v souladu s *§ 250 odst. 3 ZP* zavinění zaměstnance prokazovat, což zlepšuje postavení zaměstnavatele při případném vymáhání škody.

Dohoda o odpovědnosti za svěřené hodnoty musí být podle *§ 252 odst. 4 ZP* uzavřena v písemné formě. Zároveň lze tuto dohodu dle *§ 252 odst. 3* uzavřít **nejdříve v den, kdy fyzická osoba v postavení zaměstnance dosáhla věku 18 let**. Podmínkou platnosti dohody není uvedení specifikace hotovosti, cenin, zboží, zásob materiálu nebo jiných hodnot, které byly zaměstnanci svěřeny a které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, **neboť se odpovědnost zaměstnance vztahuje na veškeré hodnoty, jež byly zaměstnanci zaměstnavatelem svěřeny a které naplňují atributy uvedené v § 252 odst. 1 ZP** .

Schodkem se rozumí *rozdíl mezi skutečným stavem svěřených hodnot, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, a mezi údaji účetní evidence, o který je skutečný stav nižší než účetní stav, nevyjímaje ani schodky na finančních prostředcích* ²⁾. Jedná se o situaci, kdy některá z hodnot nebo jejich část, která byla svěřena zaměstnanci, chybí a je v zájmu zaměstnavatele, aby byla tato chybějící část svěřených hodnot nahrazena.

Jak již bylo předesláno, zavinění zaměstnance **není zaměstnavatel povinen prokazovat**. Existuje zde tedy zákonná výjimka z obecného režimu zákoníku práce ve vztahu k zavinění zaměstnance, stanovená v *§ 250 odst. 3 ZP*. Obecně je totiž zaměstnavatel povinen provinění zaměstnance aktivně prokázat, zde se však zavinění de facto presumuje. Tato presumpce je však prolomena ustanovením *§ 252 odst. 5 ZP*, na jehož základě se může zaměstnanec povinnosti nahradit schodek zcela nebo zčásti zprostit, **pokud prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména, že mu bylo zanedbáním povinnosti zaměstnavatele znemožněno se svěřenými hodnotami nakládat**.

Problematikou dohody o odpovědnosti za svěřené hodnoty se na počátku druhé poloviny tohoto roku zabýval Nejvyšší soud, a to ve dvou rozhodnutích, přijatých shodně z 23. července 2019.

Prvním rozhodnutím je *rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2167/2019*, ze dne 23. července 2019. Nejvyšší soud v něm konstatoval, že dohodu o odpovědnosti za svěřené hodnoty lze uzavřít bez ohledu na to, který den je dohodnut jako den nástupu do **již v pracovní smlouvě práce**, což odůvodnil skutečností, že zákoník práce rozlišuje „založení pracovního poměru“ podle *§ 33 odst. 1 ZP* a „vznik pracovního poměru“, kdy založením pracovního poměru se mezi jeho účastníky již zakládá pracovněprávní vztah, který je obsahově širší než pracovní poměr. V rámci takto založeného pracovního poměru, který se již řídí ustanoveními zákoníku práce, je tedy bez jakýchkoli překážek možné uzavřít dohodu o odpovědnosti za svěřené hodnoty, a to bez ohledu na den nástupu do práce.

Druhým rozhodnutím je *rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 492/2019*, ze dne 23. července 2019. V tomto rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval tím, co spadá mezi hodnoty svěřené zaměstnanci k vyúčtování podle *§ 252 odst. 1 ZP*. Podle jeho názoru mezi tyto hodnoty **patří i zboží, které je vyskládáno na regálech samoobslužné prodejny a které je volně přístupné zákazníkům**, neboť zboží umístěné v prodejně je z povahy věci určeno k obratu nebo k oběhu, a to bez ohledu na to, v které části prodejny je umístěno; zaměstnanec tak totiž neztrácí možnost osobní dispozice se zbožím.

Ve stejném rozhodnutí se Nejvyšší soud dále zabýval námitkou žalované, která tvrdila, že jelikož zaměstnavatel nedokázal přesně identifikovat, na kterých hodnotách schodek vznikl, nebyla prokázána skutečně vzniklá škoda. Této námitce však Nejvyšší soud nepřisvědčil, neboť jen ze samotného zjištění existence schodku je možné vyvodit zmenšení majetku zaměst-

navatele a vznik skutečné škody. Zákon totiž z hlediska odpovědnosti za schodek nevyžaduje určení konkrétních hodnot, na kterých schodek vznikl, ale postačí zjištění pouhé skutečnosti, že předmětné hodnoty chybí.

¹⁾ NOVOTNÝ, Zdeněk. § 252. In: BĚLINA, Miroslav a kol. Zákoník práce. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 1035.

²⁾ NOVOTNÝ, Zdeněk. § 252. In: BĚLINA, Miroslav a kol. Zákoník práce. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 1036.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/dohoda-o-odpovednosti-za-sverene-hodnoty-ve-svetle-aktualni-judikatury-110232.html> (náhled 24.11. 2019)

2) Zaměstnanecké benefity – tradice, trendy, nevyužívané benefity

Institut zaměstnaneckých benefitů nepředstavuje pro české pracovní prostředí žádnou novinku. Už Tomáš Baťa poskytoval svým zaměstnancům benefity v podobě zvýhodněného bydlení, možnosti zvýšení kvalifikace nebo podpory v nemoci. V dnešní době nízké nezaměstnanosti, kdy se zaměstnavatelé snaží udržet si své zaměstnance nebo nové schopné zaměstnance přijmout, přicházejí tito se stále novými zaměstnaneckými benefity. Na druhé straně i zaměstnanci jsou si tohoto trendu vědomi, a proto apelují na zaměstnavatele, aby jim benefity, které by jim mohla nabídnout konkurence, poskytoval.

Zaměstnanecké benefity jsou zaměstnancům poskytovány vedle mzdy, odměny nebo platu jako tzv. **nenároková složka**. Pojem zaměstnaneckého benefitu však zákoník práce nezná a upravuje pouze minimální standardy péče o zaměstnance – odborný rozvoj zaměstnanců, zvýšení a prohlubování kvalifikace a příspěvek na stravování. Záleží tedy **zcela na vůli zaměstnavatele**, zda zaměstnancům benefity vůbec a v jakém rozsahu poskytne.

Druhy poskytovaných benefitů **závisí zpravidla na profesi**, kterou zaměstnanec vykonává. Jiné benefity tak bude moci využívat zaměstnanec pracující v kanceláři a jiné např. prodáváčka v supermarketu nebo lékař.

Tradiční zaměstnanecké benefity

Mezi tradiční zaměstnanecké benefity, které zaměstnavatelé již běžně svým zaměstnancům nabízejí, můžeme zařadit příspěvek na stravování (stravenky), poskytnutí služebního telefonu nebo notebooku, příspěvku na penzijní připojištění, dovolenou nad rámec zákona nebo tzv.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

teambuildingy za účelem „utučení“ pracovního kolektivu. Své místo si v českém prostředí zaměstnaneckých benefitů našly také výhody v podobě vstupenek do divadel a kin, permanentek do fitness center a bazénů nebo vzdělávacích kurzů, školení a výuky cizích jazyků. Poměrně často mohou zaměstnanci využívat také různé úpravy a modifikace pracovní doby (např. pružnou pracovní dobu nebo tzv. stlačený týden, kdy pracují jen 4 dny v týdnu).

Nové trendy v oblasti zaměstnaneckých benefitů

Kromě klasických zaměstnaneckých výhod k nám však v posledních letech ve velké míře přichází také neotřelé novinky ze zahraničí. Škála daných benefitů je opravdu pestrá, a tak v následujících řádcích zmíníme alespoň ty nejzajímavější z nich.

- **Homeoffice**

Zaměstnavatelé stále častěji umožňují zaměstnancům **výkon práce z domova**, tzv. homeoffice, kdy mohou zaměstnanci určité dny v týdnu nebo v měsíci konat svou práci z domova. Výhodou pro zaměstnance je, že si mohou pracovní dobu během homeoffice rozvrhovat sami. Tohoto benefitu využívají s oblibou zejména rodiče pečující o malé děti nebo zaměstnanci, kteří pravidelně dojíždějí za prací do jiného města.

Homeoffice s sebou přináší ale také mnohá úskalí, na která je potřeba dát si pozor. Problematikou je zejména zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (např. v případě, kdy je nezbytné prokázat, že pracovní úraz se stal skutečně při plnění pracovních povinností a nikoliv ve volném čase zaměstnance). Nejen pro tyto případy, ale i obecně pro fungování homeoffice **musí být proto dána naprostá důvěra** mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem a také disciplína na straně zaměstnance, aby tohoto benefitu nezneužíval a plnil řádně své pracovní úkoly.

- **„Sabbatical“ nebo celoroční dovolená**

Sabbatical neboli **neplacené volno pro duševní očistu v délce několika týdnů či měsíců** je stále častěji užívaným zaměstnaneckým benefitem, a to nejen u vysoce postavených manažerských profesí, u kterých v důsledku dlouhodobého stresu a psychického vypětí dochází ke snížení výkonnosti, ztrátě pracovního nadšení nebo až k syndromu vyhoření. Díky tzv. „sabbaticalu“ se mohou právě tito zaměstnanci oprostit od pracovního shonu, termínů, úkolů a mohou se na chvíli plně věnovat rodině a svým koníčkům, aniž by se museli obávat ztráty svého dosavadního zaměstnání.

Vedle sabbaticalu poskytují rovněž někteří zaměstnavatelé **také celoroční dovolenou**, t. j. dovolenou v rozsahu 365 dnů v roce. Paradoxní je, že dle našich zkušeností ji ale zaměstnanci spíše nečerpají, resp. nečerpají ji více než při běžné výměře dovolené, protože mají obavy,

že budou v mezidobí nahrazení někým schopnějším, že by mohli u zaměstnavatele vzbudit dojem „nepotřebnosti“ nebo že na ně bude pohlíženo jako na neloajální zaměstnance, a z toho důvodu přijdou o práci.

- **Péče o zdraví zaměstnanců**

Zdraví zaměstnanců by mělo být pro zaměstnavatele jednou z priorit - pouze zdravý zaměstnanec = výkonný zaměstnanec. Ochrana zdraví na pracovišti však již dávno neznamena pouze předcházení úrazům a nemocem z povolání či vysílání zaměstnanců na povinné preventivní prohlídky. Zaměstnavatelé v posledních letech zaměřili své snažení také na oblast fyzického a mentálního zdraví zaměstnanců.

Je již skoro standardem, že zaměstnavatelé zaměstnancům **poskytují občerstvení na pracovišti** ve formě nápojů (káva, čaj, voda) a drobného občerstvení (ovoce, sladké tyčinky, pečivo), nebo dokonce nabízí zaměstnancům občerstvovací bary a jídlo po celou pracovní dobu. Tento benefit přispívá nejen k budování přátelského kolektivu, neboť zaměstnanci se během dne setkávají u jídla a řeší společně pracovní úkoly, ale také ke zdravému životnímu stylu zaměstnanců.

Tomu pomáhá také budování **relaxačních zón na pracovišti**, které mohou zaměstnanci kdykoliv během pracovní doby nebo po jejím skončení využít ke krátkému odpočinku. Součástí těchto relaxačních zón jsou obvykle pohodlná křesla či pohovky, relaxační hudba, ale také hrací prvky (kulečnick, šipky, stolní fotbal apod.), které slouží zaměstnancům k odreagování po náročném pracovním dni. Zaměstnavatelé také často poskytují zaměstnancům služby masáže nebo cvičení jógy přímo na pracovišti.

Novým trendem se stává také **zdravotní připojištění**, které zaměstnavatel hradí svým zaměstnancům nebo na něj přispívá. V rámci tohoto připojištění si mohou zaměstnanci nechat proplatit léky, doplňky stravy a vitamíny, fyzioterapeutické masáže, akupunkturu, brýle a jiné zdravotnické pomůcky nebo nadstandardní pokoj v případě pobytu v nemocnici, případně může zaměstnavatel zajistit návštěvu psychologa, preventivní odběry krve, měření kvality zraku přímo na pracovišti.

- **Benefity pro podporu rodičovství**

Mateřství a rodičovství zásadním způsobem ovlivňuje profesní život zaměstnance. Zaměstnanec musí adekvátně rozdělit čas mezi práci a rodinu, což nebývá vždy úplně snadným úkolem. I proto zaměstnavatelé často zaměstnancům poskytují výhody, které jim mohou pomoci **vhodně skloubit pracovní a soukromý život**. Díky těmto výhodám pak zaměstnanci nejsou nuceni volit, zda dát přednost rodině či zaměstnání, ale naopak jsou schopni zvládat obojí.

V současné době převládá ve společnosti trend, kdy zaměstnanci nejprve budují kariéru a až poté plánují rodinu. Vzhledem k tomu, že se možnost reprodukce s přibývajícím věkem snižuje, nabízejí někteří zaměstnavatelé svým zaměstnancům jako benefit částečnou nebo úplnou úhradu nákladů spojených s odběrem a zmrazením vajíček a spermií. Zaměstnankyním, které se naopak chtějí brzy po porodu, v době, kdy stále kojí, vrátit do práce, zaměstnavatelé nabízejí jako benefit možnost pokrytí nákladů na kurýrní službu, která během pracovního dne vyzvedne nově odsáté mléko od matky přímo na pracovišti a zaveze ho dítěti.

V souvislosti s péčí o děti a nedostatečnými kapacitami předškolních vzdělávacích zařízení poskytují někteří zaměstnavatelé svým zaměstnancům možnost využít tzv. firemní školky, dětské skupiny nebo poskytují příspěvek na školku nebo jesle (tzv. „školkovné“).

Benefity, které postupem času ztrácí na atraktivitě

S vývojem pracovního trhu a legislativy dochází i na poli zaměstnaneckých benefitů ke změnám - některé dříve oblíbené a vyhledávané benefity již dnes nejsou pro zaměstnance atraktivní. Příkladem můžeme uvést tzv. **sick days**, tj. 3-5 dnů v roce, které poskytují zaměstnavatelé zaměstnancům v případě krátkodobé nemoci. Zaměstnanci tak mohou bez příslušného potvrzení od lékaře (tzv. neschopenky) „vyležet“ nachlazení, chřipku či nevolnost a zaměstnavatel jim za to poskytne plnou náhradu.

Se zrušením karenční doby však tento benefit ztrácí na významu, neboť zaměstnancům je vyplácena náhrada mzdy již od prvního dne nemoci (a ne až od čtvrtého, jak tomu bylo do 30. června 2019). Již nyní se tedy setkáváme s tím, že zaměstnanci čerpají dočasnou pracovní neschopnost i v případě krátkodobé nemoci již od prvního dne a poskytované sick days berou jako dny dovolené navíc k jejich řádné dovolené.

Odklon zaznamenáváme v praxi i u tzv. **cafeteria systému**, kdy zaměstnanci za předem stanovených podmínek sbírají kredity, body nebo poukázky, které pak mohou proměnit za benefity dle svého vlastního výběru z předem určené nabídky (z katalogu odměn, menu benefitů). V nabídce benefitů se nejčastěji vyskytují vstupenky do divadel, poukázky na masáže, do aquaparků či sportovních center, slevy na nákup nejrůznějšího zboží nebo poukázky na dovolenou. V případě cafeteria systému se zaměstnavatelé často setkávají s tím, že zaměstnanci benefity z tohoto systému nečerpají, ať již z důvodu časové náročnosti výběru benefitů, nevhodně zvoleného portfolia čerpaných výhod, nemožnosti svůj výběr později změnit či z důvodu nepřehledného množství nabízených benefitů, které pak v důsledku svého nevyužití propadají. Někteří zaměstnanci se následně snaží nevyčerpané benefity zpeněžit, což někteří zaměstnavatelé umožňují. I toto je pak důvodem pro to, že zaměstnanci benefity záměrně nečerpají.

I z těchto důvodů doporučujeme, aby se zaměstnavatelé vždy před výběrem konkrétních za-

městnaneckých benefitů zaměřili na preference zaměstnanců a jejich zájem o zaměstnanecké benefity, a to například formou průzkumů, které napomohou odhalit, jaké benefity se momentálně nachází na předních příčkách v žebříčku zaměstnaneckých výhod. Nevhodně zvolené benefity mohou zaměstnance demotivovat a ve výsledku může veškerá administrativní a finanční zátěž přijít v niveč. Naopak správná skladba benefitů motivuje stávající zaměstnance k lepším pracovním výsledkům a pro uchazeče o zaměstnání může znamenat jazyček na vahách při rozhodování se o nabídkách na trhu práce.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/zamestnanecke-benefity-tradice-trendy-nevyuzivane-benefity-110263.html> (náhled 24.11. 2019)

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 30.10. 2019 do 26. 11. 2019 bylo vydáno celkem 40 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 9 sdělení ministerstva a jiných oprávněných orgánů, 1 sdělení úřadů, 0 sdělení Státní volební komise, 5 nařízení vlády, 18 vyhlášek, 4 zákony, 0 úplné znění zákona, 3 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavní zákon, 0 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období byly schváleny a publikovány ve Sbírce zákonů m. j. některé předpisy, které se mohou úzce dotýkat činnosti OP a doporučuji je tedy zaznamenat a doplnit jimi vedený archiv potřebných právních předpisů jednak pro operativní poskytování poradenských služeb a jednak pro informaci.

Vyhláška č. 310/2019 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2020 - základní sazby zahraničního stravného v cizí měně pro rok 2020 jsou stanoveny v příloze k této vyhlášce

Zákon č. 278/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů - zákon m. j. zavádí nový poplatek z pobytu nahrazujícího dosavadní poplatek za lázeňský a rekreační pobyt a poplatek z ubytovací kapacity. Bude jej moci zavést libovolná obec, aniž by nutně musela být lázeňským místem nebo místem soustředěného turistického ruchu. Poplatek také nebude zásadně vázán na účel, za kterým pobývající v dané obci pobývá, s výjimkou některých osvobození. Změn, které novela přináší, je však řada dalších, ať již jde například o rozšíření osvobození od poplatku ze psů na provozovatele všech

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN

druhů útulků pro ztracené psy a opuštěné psy bez ohledu na to, kdo tyto útulky zřídil, o doplnění úpravy vynětí charitativních akcí z poplatku za užívání veřejného prostranství a poplatku ze vstupného o protizneužívací klauzuli, o sjednocení přístupu stran místních poplatků ke státním občanům České republiky a k cizincům, kteří jsou hlášeni k pobytu na území České republiky, ale i o změny další. Zákon své účinnosti nabývá, ovšem s výjimkou jednoho ze svých ustanovení, dnem 1. 1. 2020.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 30. listopadu 2019

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz